

БВП на човек от населението в ЕС, измерено в стандарти на покупателна способност

**През 2010 г. БВП на човек от населението в отделните страни членки на ЕС се
различава повече от шест пъти.**

Потреблението и цените се различават повече три пъти

Люксембург е страната с най-висок брутен вътрешен продукт (БВП) на човек от населението¹, изразен в стандарти на покупателната способност (СПС)² - 2.5 пъти над средния за ЕС, следвана от Нидерландия, която има БВП с 1/3 по-висок от средния за ЕС27. В Ирландия, Дания, Австрия и Швеция БВП е с 20 - 30% над средното равнище в ЕС27, а в Белгия, Германия и Финландия – с 15% до 20%. Италия, Испания и Кипър отчитат БВП, близък до средното европейско ниво.

Гърция, Словения, Малта, Португалия и Чехия отчитат БВП на човек в СПС, който е 10 - 20% по-нисък от средното за ЕС27 равнище. Румъния и България са страните с най-нисък БВП на човек в СПС, представляващ 46% и 44% от средния за ЕС 27.

Въпреки че БВП на човек най-често се използва за отчитане на благосъстоянието в отделните страни, той не е единственият индикатор. Алтернативен показател, който е адаптиран по-добре да отразява състоянието на домакинствата, е Фактическото индивидуално потребление (ФИП)³ на човек от населението. Обикновено, различията във ФИП на човек са по-малки между страните членки, отколкото са тези на БВП. През 2010 година Фактическото индивидуално потребление на човек, изразено в СПС, варира от 50% над средното му за ЕС27 равнище в Люксембург до почти 60% под това ниво в България. Страната с най-голямо фактическо потребление на човек е Великобритания (21% над средното равнище), докато нейният БВП на човек е само 12% над средното за ЕС27 равнище. Обратно, ФИП в Ирландия е близо до средното за ЕС27 равнище, докато БВП в тази страна е с 28% повече. През периода 2008 – 2010 страните с относително най-значително намаление на ФИП са Ирландия, трите Балтийски републики и Исландия.

Страната с най-високо равнище на цените между страните членки на ЕС остава Дания (47% над средното ниво в ЕС27). Страните от ЕАСТ, обаче, я изпреварват тъй като равнищата на цените им надвишават средното ниво с повече от 50%. С повече от 20% изпреварват равнищата на цените в Люксембург, Швеция, Ирландия и Финландия. Около средното равнище се движат цените в Германия, Великобритания, Испания, Гърция и Кипър. Най-ниските ценови равнища (по-малко от половината от средното за ЕС27 ниво) се наблюдават в Румъния и България.

Официалните валутни курсове са решаващи при определяне равнищата на цени и изменението им често има огромно въздействие върху изменението на ценовите равнища във времето. В действителност някои от най-съществените промени в равнищата на цените, наблюдавани през периода 2008 – 2010 г., могат да се обяснят с флукуацията на националните валути спрямо еврото. По-значителните промени са между 2008 и 2009г., отколкото през 2009 – 2010г. Тогава националните валути на Исландия, Полша, Сърбия, Румъния, Турция, Великобритания, Унгария и Швеция са обезценени с повече от 10%. С изключение на Сърбия, в останалите страни извън евро зоната валутите поскъпват през 2009 – 2010г.

На последните 3 реда в Таблица 2. са показани коефициентите на вариация на ценовите равнища за три групи страни: Евро зона (ЕЗ17); страни членки на ЕС (ЕС27) и за всички 37 участващи в сравненията европейски държави. Трендът на тези коефициенти се приема като елементарен индикатор за конвергенцията на цените в Европа. Те показват, че: разсейването на цените е много по-ясно изразено в ЕС като цяло и в цялата група от 37 държави, отколкото в Евро зоната.

Индекси на физическия обем на БВП на човек в Стандарти на покупателна способност (ЕС27=100)

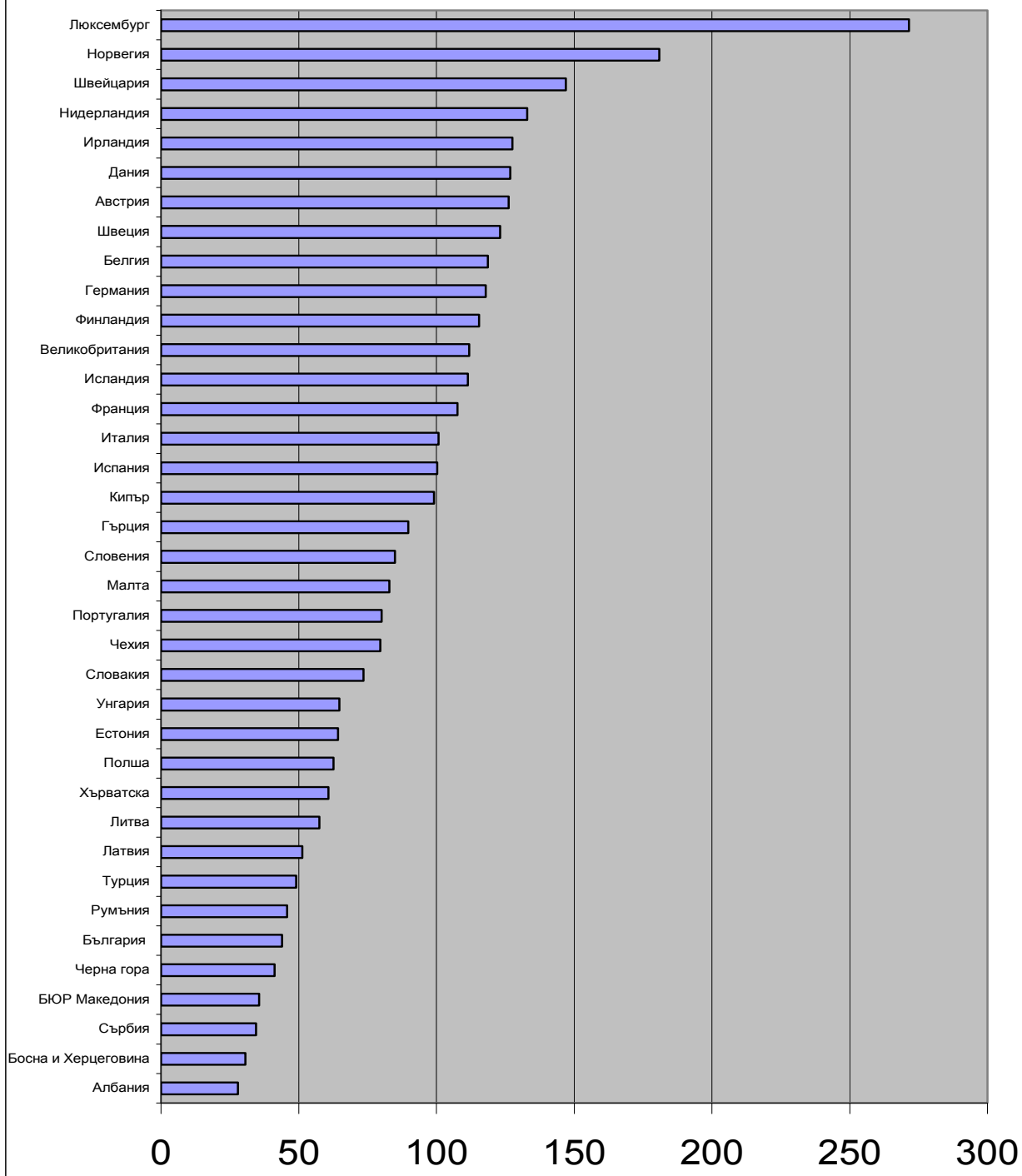

Таблица 1. БВП и ФИП на човек от населението в СПС, ЕС27 = 100

	БВП на човек			ФИП на човек		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
ЕС27	100	100	100	100	100	100
Евро зона (ЕЗ17) ⁴	109	109	108	107	107	107
Люксембург	279	266	271	151	153	150
Нидерландия	134	132	133	119	118	116
Ирландия	133	128	128	109	103	102
Дания	125	123	127	114	113	114
Австрия	124	125	126	113	115	116
Швеция	124	119	123	115	115	114
Белгия	116	118	119	108	109	110
Германия	116	116	118	113	116	117
Финландия	119	115	115	110	110	111
Великобритания	112	111	112	124	121	121
Франция	107	108	108	111	113	113
Италия	104	104	101	103	103	102
Испания	104	103	100	99	95	95
Кипър	99	100	99	108	101	103
Гърция	92	94	90	104	104	101
Словения	91	87	85	82	82	80
Малта	79	82	83	81	85	83
Португалия	78	80	80	83	84	84
Чехия	81	82	80	69	72	71
Словакия	73	73	74	70	72	71
Унгария	64	65	65	62	62	60
Естония	69	64	64	64	58	57
Полша	56	61	63	61	64	66
Литва	61	55	57	70	63	61
Латвия	56	51	51	59	50	50
Румъния	47	47	46	49	46	45
България	44	44	44	45	43	42
Норвегия	192	176	181	132	135	136
Швейцария	143	144	147	122	123	125
Исландия	124	118	111	122	109	105
Хърватска	64	64	61	60	58	56
Турция	47	46	49	50	50	53
Черна Гора	43	41	41	54	49	51
БЮР Македония	34	36	36	40	41	41
Сърбия	36	36	35	44	44	43
Босна и Херцеговина	30	31	31	37	37	37
Албания	26	28	28	29	31	31

Таблица 2. Валутни курсове и индекси на равнища на цени (ЕС27 = 100) за ФИП

	Валутни курсове			Индекси на равнища на цени		
	2008	2009	2010	2008	2009	2010
Дания	7.4560	7.4462	7.4473	143	148	147
Люксембург	1.0000	1.0000	1.0000	127	132	132
Швеция	9.6152	10.6191	9.5373	118	112	126
Ирландия	1.0000	1.0000	1.0000	133	132	124
Финландия	1.0000	1.0000	1.0000	120	124	123
Белгия	1.0000	1.0000	1.0000	114	117	116
Франция	1.0000	1.0000	1.0000	111	113	111
Австрия	1.0000	1.0000	1.0000	109	112	110
Нидерландия	1.0000	1.0000	1.0000	105	109	109
Италия	1.0000	1.0000	1.0000	103	106	105
Евро зона (ЕЗ17) ⁴	1.0000	1.0000	1.0000	103	106	105
Германия	1.0000	1.0000	1.0000	103	105	104
Великобритания	0.7963	0.8909	0.8578	105	98	102
Испания	1.0000	1.0000	1.0000	95	97	96
Гърция	1.0000	1.0000	1.0000	90	94	92
Кипър	1.0000	1.0000	1.0000	89	91	91
Португалия	1.0000	1.0000	1.0000	86	88	86
Словения	1.0000	1.0000	1.0000	82	85	84
Малта	1.0000	1.0000	1.0000	73	74	74
Чехия	24.9460	26.4350	25.2840	71	68	70
Естония	15.6466	15.6466	15.6466	71	70	68
Словакия	31.2600	1.0000	1.0000	64	67	66
Латвия	0.7027	0.7057	0.7087	69	68	65
Литва	3.4528	3.4528	3.4528	60	61	59
Унгария	251.5100	280.3300	275.4800	64	58	59
Полша	3.5121	4.3276	3.9947	64	54	57
Румъния	3.6826	4.2399	4.2122	56	51	51
България	1.9558	1.9558	1.9558	43	45	45
Норвегия	8.2237	8.7278	8.0043	146	143	156
Швейцария	1.5874	1.5100	1.3803	131	142	151
Исландия	127.5451	172.6700	161.8900	120	102	111
Хърватска	7.2239	7.3400	7.2891	70	71	71
Турция	1.9064	2.1631	1.9965	61	57	64
Черна Гора	1.0000	1.0000	1.0000	53	53	52
БЮР Македония	61.5201	61.2815	61.4800	41	40	39
Босна и Херцеговина	1.9558	1.9558	1.9558	52	52	51
Сърбия	81.4672	93.9366	102.9022	52	49	47
Албания	122.7000	132.0400	137.7664	45	44	43
Коефициенти на вариация на индексите на равнища на цени						
ЕЗ 17				0.196	0.194	0.192
ЕС27				0.280	0.297	0.296
Всички 37 страни				0.342	0.358	0.368

Това показва анализът на паритетите на покупателната способност (ППС), направен от Евростат за последните години: 2008, 2009, 2010. В анализа са включени 27 страни членки на ЕС, 3 страни членки на Европейската асоциация за свободна търговия (ЕАСТ): Исландия, Норвегия и Швейцария, 4 кандидатстващи за ЕС държави (Хърватска, Македония, Черна Гора и Турция) и 3 Балкански страни (Албания, Босна и Херцеговина и Сърбия).

За да се извършват международни сравнения на макроикономически показатели като БВП на човек от населението е необходимо да се изгледят различията в ценовите равнища. Ако това не бъде направено надцени БВП в страните с високи ценови равнища по отношение на страните с ниски равнища на цени. Сравняваните в настоящия анализ относителни обеми на БВП и ФИП на човек от населението са с изгледени ценови различия и са представени по отношение на средния за Европейския съюз показател (ЕС27=100). Така, ако индексът на физическия обем за дадена страна е под 100, това означава, че равнището на БВП/ФИП на човек е по-ниско отколкото е средното за ЕС27 равнище.

Както индексите на относителни физически обеми (Таблица 1.), така и индексите на равнища на цени, показани в Таблица 2. са изчислени спрямо средното за ЕС27=100 равнище на цените.

Публикуваните⁵ от Статистическата служба на Европейския Съюз (Евростат) данни за 2008, 2009 и 2010 г. са изчислени с помощта на ревизирани паритети на покупателната способност (ППС)⁶ и последни актуални данни за БВП и населението в отделните страни.

1. Високият БВП на човек в Люксембург частично се дължи на големия дял в общата заетост на пограничните работници. Създавайки БВП в Люксембург, тези работници не са включени в резидентното население на страната, което се използва за изчисляването на този показател на човек. За сравнение, брутният национален доход (БНД) на човек в Люксембург е около 193% от средния за ЕС27.
2. Стандартът на покупателната способност (СПС) е изкуствена парична единица, елиминираща ценовите различия между страните. Така, 1 СПС купува еднакво количество стоки и услуги във всички участващи в сравнението страни. Тази парична единица позволява да се направи смислено сравняване на физическия обем на икономическите показатели между отделните страни партньори. Изразените в СПС показатели са получени като агрегатите в национална валута по текущи цени се разделят на съответния паритет на покупателна способност (ППС).
3. Показателите, които директно отразяват състоянието на домакинствата са по-добре адаптирани да отразят благосъстоянието, отколкото БВП Един от тях е равнището на потребление на човек от населението. От една страна, в националните сметки Крайното потребление на домакинствата показва направените разходи за закупени стоки и услуги от домакинствата. От друга страна, Фактическото индивидуално потребление (ФИП) се състои от стоки и услуги, действително консумирани от домакинствата, но са платени както от тях, така и от държавното управление или от нетърговските институции, обслужващи домакинствата. При международните сравнения на физическия обем ФИП често е предпочитаният показател, защото той не се влияе от организацията за предоставяне на важни услуги, каквито са здравните, която би могла да се различава значително в отделните страни. Така например, ако в дадена страна стоматологичните услуги се заплащат от държавата, а в друга – от домакинствата, тогава при сравняване на Крайните потребителски разходи на домакинствата няма да се съпоставят еднакви агрегати. Докато при сравняване на ФИП агрегатите, които се съпоставят ще бъдат едни и същи. ФИП е посочен сред препоръките в доклада на Stiglitz-Sen-Fitoussi.
4. Евро зоната (ЕЗ17) включва: Белгия, Германия, Естония, Ирландия, Гърция, Испания, Франция, Италия, Кипър, Люксембург, Малта, Нидерландия, Австрия, Португалия, Словения, Словакия и Финландия.
5. Евростат, Статистика във фокус, 64/2011, "През 2010 г. БВП на човек варира повече от шест към едно между страните в ЕС през 2010". Публикацията е на разположение безплатно в PDF формат на страницата на Евростат.
6. Регулярният график за публикуване на ППС включва 4 оценки за дадена година. Първата оценка за 2010, основаваща се частично на прогнозни данни беше публикувана в Прес-съобщение 91/2011 от 21 юни 2011. Настоящото Прес-съобщение представя втората оценка. Данните за 2010 година ще бъдат ревизирани през декември 2012 година и финализирани през 2013.